Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Pilar Garaiburu Beloki

Amasa-Villabona, Gipuzkoa (1914)

Aurkibidea

Biografia

Villabonako kale nagusiko kale-etxe batean jaioa. Aita villabonarra zuen, eta ama, berriz, Altzokoa. Aitak Subijanarenean egiten zuen lan, telak estanpatzen eta tintatzen ziren lantegian. Sei senidetan gazteena zen Pilar. Gerra hasi zenean hogeita bi urte zituen, eta ondo gogoan du garai hura. Etxekoak nazionalistak ziren, eta beldur galanta pasatu omen zuten.

Zintak

VIL-007

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Artetxe, Miren
- **Data**: 2010-11-24
- **Iraupena**: 74 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Gaston Balerdi, Izaskun

Pasarteak

1. 7 urte zituela, tifusa

- **Erref**: VIL-007/003
- **Iraupena**: 0:01:25. **Hasi**: 00:02:10. **Bukatu**: 00:03:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:
Zazpi urte zituela tifusa arrapatu eta negu osoa ohean pasa zuela kontatzen du. Oinez ibiltzea ere ahaztu egin zitzaiola dio.

Transkripzioa
- Zazpi urterekin negu guziya ohean pasa nun.
- A bai?
- Bai. Esango dizut. Nere ahizpa zegoen neskame notarioanian. Eta notarioan semiak tifus harrapatu. Tifus. Eta bi neskame izan zian, bi neska horiek kontajiatu tifusekin. Nere ahizpa ere... ni ttikiya nintzan, harek hemeretzi urte zittun, nik zazpi urte. Ni katarrokin ohean, "catarro viejo". Ta gauerako, hura burutik nahastuta ibiltzen zan, ta gaberako monja etorri zitzaion, kontu itteko ahizpari, hura gaizki... nik katarrua, nik gosia, "ama, ekarri nei [...]" esaten niyon, baiña ez zidan ekartzen.
- Ta urte guztiya in zendun, e?
- Martxora arte, ya eguzkiya atera zanian. Medikua egunero etortzen zitzaigun e! Ta hasi zanian eguzkiya ateratzen bueno ale, altxa. Oinez ta dana ahaztu in zitzaigun ibiltzen, hainbeste denboran, urte guztiya ohean [...]!
- Ta nola hasi ziñaten berriz'e ibiltzen?
- Ez dakit nik.

2. Mutila izan banintz, gerrara

- **Erref**: VIL-007/007
- **Iraupena**: 0:02:16. **Hasi**: 00:06:32. **Bukatu**: 00:08:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:
Gerra hasi zenean 21 urte zituen. Asteasun zegoen amarekin. Hiru egun baino

ez zituzten egin kanpoan. Bizilagun bati gertatutakoa kontatzen du. Hura bezala, beste asko izan ziren erailak.

3. Lehengusu errepulikanoaren gorabeherak

- **Erref**: VIL-007/012
- **Iraupena**: 0:02:12. **Hasi**: 00:14:01. **Bukatu**: 00:16:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:
Errepublika aldarrikatu zen garaian Villabonako bizilagun gehienak kontra zeudela kontatzen du. Etxean hartu zuten lehengusu umezurtzak ordea, errepublikaren aldekoa izanik, alde egin beharra izan zuela dio. Haren bizipenak kontatzen ditu.

4. "¡Chicas milicianas con pantalones!"

- **Erref**: VIL-007/014
- **Iraupena**: 0:01:23. **Hasi**: 00:18:10. **Bukatu**: 00:19:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:
Emakumezko milizianoek galtzak erabiltzen zituztelako harritu ziren. Nafarroa aldetik etorri ziren.

5. Villabonako batzokia

- **Erref**: VIL-007/016
- **Iraupena**: 0:02:58. **Hasi**: 00:20:21. **Bukatu**: 00:23:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:
Villabonako batzokira joaten zirela kontatzen du. Mitinak egoten ziren. Poxpolinaren ereserkiaren zati bat dakar gogora. Nazionalista eta Karlisten arteko gorrotoa oso nabaria zela dio.

6. Baserriko produktuak azokan eros zitezkeen

- **Erref**: VIL-007/018
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:27:05. **Bukatu**: 00:28:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:
Baserritarrak merkatura etortzen ziren jakiak saltzera. Udaletxearen aldamenean egiten zen merkatua. Laranja azalak bolbora egiteko erabiltzen zirenez, zuritutako laranjak merke erosten omen zituzten.

7. Donostiatik arraina saltzera

- **Erref**: VIL-007/020
- **Iraupena**: 0:02:54. **Hasi**: 00:29:18. **Bukatu**: 00:32:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:
Donostiatik etortzen ziren arrain saltzaileak. Emakumezkoak izaten ziren normalean. Antxoa merke izaten zen eta baita bisigua eta angulak ere. Haragia baino merkeagoa izaten zen arraina normalean.

8. Aitaren ogibidea

- **Erref**: VIL-007/022
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 00:32:28. **Bukatu**: 00:34:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Tolosaldeko lantegiak

Laburpena:
Soldatak baxuak izaten ziren orduan. Aitak Subijanarenean egiten zuen lan oihalak tindatzen.

9. Erosketak

- **Erref**: VIL-007/023
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 00:34:04. **Bukatu**: 00:36:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Txanponak, diru-kontuak

Laburpena:
Erosketak egiteaz ari da. Nola eta zenbatean behin egiten zen kontatzen du. Zer erosi eta hura nola ordaindu.

10. Villabonako inauteriak

- **Erref**: VIL-007/025
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 00:36:29. **Bukatu**: 00:38:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:
Herririk herri ibiltzen ziren festetan. Tolosan bezala, Villabonan ere ospatzen ziren inauteriak. Hauek deskribatzen ditu

11. Igandero musika plazan

- **Erref**: VIL-007/026
- **Iraupena**: 0:02:37. **Hasi**: 00:38:06. **Bukatu**: 00:40:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Igandero musika izaten zuten plazan. Bekatua zenez, dantza lotuan egiten ez zuela ikasi dio. Nesken artean egiten zen dantza eta noizbehinka, mutilak gerturatzen zitzaizkien eskean.

12. Mojen eskola

- **Erref**: VIL-007/031
- **Iraupena**: 0:02:43. **Hasi**: 00:44:17. **Bukatu**: 00:47:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Hasiera batean Amasan baino ez zegoen moja eskola. Indarra hartzen joan ziren heinean, Villabonara etorri ziren. Desberdintasun handia zegoen mojen eskolan ala herriko eskolan ikasi. Alde ekonomikoa ere nabaria zen.

13. Etxean euskaraz, eskolan erdaraz

- **Erref**: VIL-007/032
- **Iraupena**: 0:03:12. **Hasi**: 00:47:00. **Bukatu**: 00:50:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Eskolan erdaraz egiten zuten, etxean aldiz euskaraz. Senideen artean erdaraz egiten zutenean, aitak errieta egiten zien gurasoek ez baitzekiten erdaraz. Pilaren aitak, eskolan erdaraz egiten zelako, 8 urterekin lanean hastea erabaki zuen .

14. Eskean ibiltzen zirenak

- **Erref**: VIL-007/036
- **Iraupena**: 0:01:20. **Hasi**: 00:55:27. **Bukatu**: 00:56:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Sukaldeko ateak irekita egoten zirenez, limosna eske bertaraino sartzen ziren. Inguruko herrietako jendea izaten zen eskean ibiltzen zirenak. Fraide eta mojak eskean ikustea ere ohikoa zen.

15. Txanpon desberdinak eta hauen balioa

- **Erref**: VIL-007/037
- **Iraupena**: 0:00:51. **Hasi**: 00:56:47. **Bukatu**: 00:57:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Txanponak, diru-kontuak

Laburpena:
Orduko txanponak izendatu eta deskribatzen ditu

Transkripzioa
- Bi errealetako ttikiya, zilarra, ezagutu dezu zuk? Ez-
- Bai.
- Bi errealetako ttikiya, zilarra. Gero pezeta zan, zilarra. Gero bi peztako hori, bi pezta, zilarra. Gero durua. Durua ikusiko zendun! Alfonso trece ta Alfonso niño ta? Durua. Durua, ez zitzaigun gustatzen durua asko ibiltzia. Karga! Ta papera orduan hogei duro zan.
- Eduki in behar!
- Duruak asko pisatzen zuen ta bestia papera ta. Baiño zilarra papera balioa zera...

16. Koinatu jostunari debalde laguntzen

- **Erref**: VIL-007/038
- **Iraupena**: 0:03:34. **Hasi**: 00:57:38. **Bukatu**: 01:01:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:
Koinatua jostuna zuen eta hari laguntzan aritzen zen Pilar. Atari berdinean bizi ziren. Hark erakutsi zion josten. Ordu asko pasatzen zituen lanean eta debalde gainera. Lan handia zuen trajea josteak, merke saltzen ziren hala ere. Bilbotik ekartzen zituen oihalak.

17. Orduko janzkera

- **Erref**: VIL-007/040
- **Iraupena**: 0:03:51. **Hasi**: 01:02:54. **Bukatu**: 01:06:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:
Orduko janzkera deskribatzen du. Oinetan alpargatak eta eskalapoiak euria zenerako. Eskolara uniformea jantzita joaten ziren baina irten orduko aldatu egiten zituzten arropak. Fabrikako mantak tindatu eta berokiak egiten ituztela kontatzen du. Soineko berririk bazen, Aste Santurako josten zen.

18. Elizaren indarra

- **Erref**: VIL-007/043
- **Iraupena**: 0:02:58. **Hasi**: 01:08:29. **Bukatu**: 01:11:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Konfesatzea, nahi zuten bezain beste aldiz joaten zen. Nola izaten zen kontatzen du. Jaunartzea ere gehiengoak egiten zuen. gaur egun duena baino indar handiagoa zuen elizak lehen.

19. Villabona zingira bat izan zen

- **Erref**: VIL-007/045
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 01:12:34. **Bukatu**: 01:14:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Historia orokorra

Laburpena:
Garai batean Villabona ez omen zen existitzen. Amasan zegoen eliza. 1909. urtean eraiki zuten Villabonako eliza nahiz eta Amasako apaiza kontra egon. Villabona garai batean zingira bat zela kontatzen zuen Pilarren amak.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-13

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com